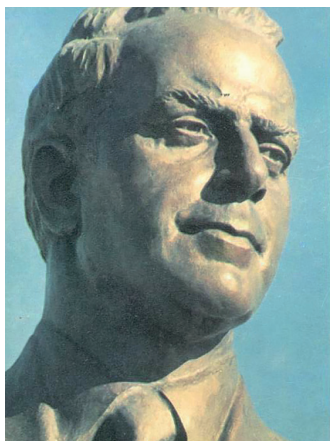
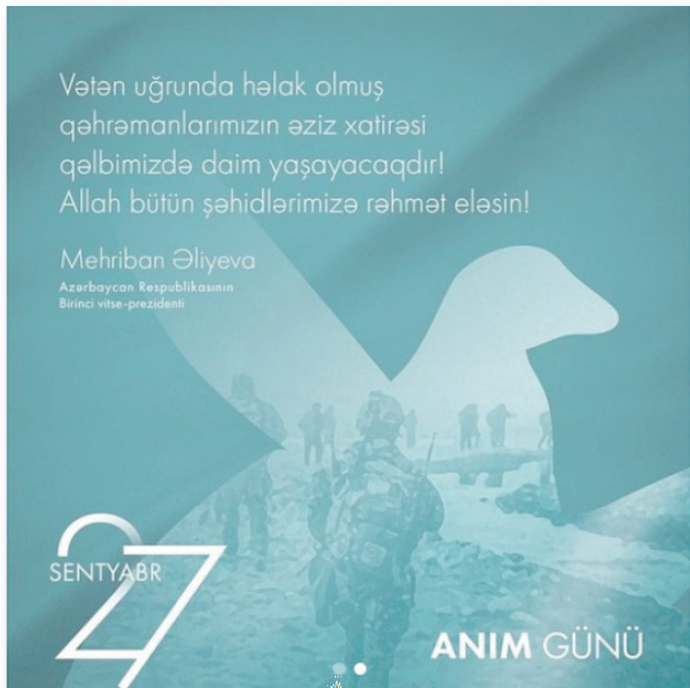

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

M. Aliyeva

**Zəfərə
42 gün
qalırdı...**

Bax səh. 2

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

28 sentyabr
2024-cü il,
şənbə
№ 178 (6764)
Qiyməti
60 qəpik

İlham Əliyev Zəfər parkında...

**QARABAĞ
AZƏRBAYCANDIR!**

Bax səh. 2

Region yeni yolun astanasında...

Bax səh. 5

Qısa müddət ərzində...

Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması üçün bir sıra dövlətlər vasitəçilik təşəbbüsünü irəli sürürlər. ABŞ da belə təşəbbüslər irəli sürən dövlətlərdən biridir. Birləşmiş Ştatların rəsmi şəxsləri mütəmadi olaraq, Azərbaycana və Ermənistana səfərlər edir, münasibətlərin normalaşdırılması üçün müxtəlif təkliflər verirlər. Sentyabrın 26-da isə ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenin təşəbbüsü ilə Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan arasında görüş keçirilib. Bu görüş nazirlərin Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının 79-cu sessiyasında iştirakı çərçivəsində baş tutub. Görüşdə ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken də iştirak edib.

Görüşün nəticələri ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti idarəsindən verilən məlumata görə, tərəflər mümkün qısa müddət ərzində Sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi haqqında Sazişin yekunlaşdırılması üçün əlavə söylərin göstərilməsi barədə razılığa gəliblər. Azərbaycan və Ermənistan tərəfləri görüşü təşkil etdiyinə görə ABŞ Dövlət katibinə minnətdarlıq bildiriblər.

ABŞ Dövlət Departamenti də iki ölkənin XİN başçılarının Dövlət katibi Antoni Blinkenin təşəbbüsü və iştirakı ilə Nyu-Yorkda keçirilən görüşünə dair bəyanat yayıb. Bəyanatda deyilir: "Dövlət katibi Blinken Ermənistan və Azərbaycanı davamlı və ləyaqətli sülh yolunda əldə etdiyi tərəqqiyə görə təqdir etdiyini bildirib. Sülh sazişini mümkün qədər tez yekunlaşdırmaq üçün hər iki ölkənin davamlı tərəqqisini təşviq edib. Dövlət katibi sülh sazişinin regiona sabitlik və rifah gətirəcəyini vurğulayıb". Xatırladaq ki, tərəflər arasında bundan əvvəlki görüşdə Antoni Blinkenin təşəbbüsü ilə bu ilin iyulunda Vaşinqtonda keçirilən NATO sammiti çərçivəsində baş tutmuşdu.

Ünümüyyetlə, proseslər göstərir ki, tərəflər sülh sazişinin üzərində intensiv şəkildə işləyirlər. Prosesdə ABŞ-ın vasitəçiliyi də diqqəti cəlb edir. Təsədüfi deyil ki, XİN başçılarının sülh sazişi ilə bağlı doqquz görüşündən beşi məhz ABŞ-da keçirilib. ABŞ dövlətlərlə Cənubi Qafqazda sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunmasında maraqlı olduğunu və bu prosedə töhfə verməyə hazır olduğunu bəyan edib. Son dövrlər isə...

Bax səh. 3

Bax səh. 2

**Yeni Azərbaycan Partiyasının
nümayəndələri Zəfər parkında olublar**

**Kibertəhlükəsizliyə qarşı
Bakı Bəyannaməsi...**

Bax səh. 4

Daha yüksək proqnoz...

Bax səh. 4

**"Sülh göyərçini"
obrazına girsə də...**

Bax səh. 6

**Məskunlaşmadan
məşğulluğa...**

Hökumət qarşısında dayanan ən mühüm məsələlərdən biri azad olunmuş ərazilərdə aparılan bərpa və quruculuq işləri ilə yanaşı, əhalinin məşğulluq imkanlarının yaradılmasıdır. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları əlverişli iqlim mühiti və coğrafi şəraiti baxımından aqrar və aqrar-sənaye fəaliyyətləri, turizm, mineral ehtiyatları ilə mədənçıxarma sənayesi, eləcə də su və hidrogen resursları ilə "yaşıl enerji" sənayesinin inkişafı baxımından böyük imkanlara malikdir. Bu baxımdan həmin ərazilərdə müxtəlif istehsal və xidmət sahələrinin yaradılması iş yerlərinin təmin olunmasına da mübit şərait yaradır.

Məhz bu imkanlar nəzərə alınaraq məskunlaşma prosesi ilə paralel olaraq istehsal və emal, ticarət, xidmət, sənaye, turizm müəssisələri qurulur, müxtəlif iqtisadi fəaliyyət sahələrinin yaradılması təmin olunur. Həmin sosial yanaşma çərçivəsində, azad olunmuş ərazilərdə məşğulluq məsələləri ilə əlaqədar Dövlət Məşğulluq Agentliyinin tərkibində işçi qrupu yaradılıb. İşçi qrupu tərəfindən təsdiqlənmiş "Tədbirlər planı"na əsasən, məşğulluğun müxtəlif istiqamətləri, o cümlədən özünüməşğulluq imkanları, ictimai işlərin təşkili, kvota üzrə iş yerlərinin yaradılması, sosial iş yerlərindən əməkhaqqının birgə maliyyələşdirilməsi, ərazidə fəaliyyət göstərən şirkətlərə münasibətdə yerli işçi qüvvəsinin işlərə cəlb edilməsinin müxtəlif təşviqlərlə motivasiyası nəzərdə tutulub. Habelə yerli icra və idarəetmə orqanlarının, təhsil, səhiyyə, mədəniyyət sahələrinə aid müəssisələrdə iş yeri yaratma potensialının və digər aktiv məşğulluq tədbirlərinin təmin olunması müəyyənləşib.

Məşğulluq proqramı çərçivəsində Laçın, Şuşa, Füzuli, Zəngilan, Cəbrayıl şəhərləri, Laçının Zabux və Sus, Füzulinin Dövlətyarlı, Cəbrayılın Horovlu və Şükürbəyli, Qubadlının Mahrzulu və Zilanlı, Ağdərənin Talış və Suqovuşan, Ağdamın Xıdırılı, Sarıcalı, Kəngərli, Salahlı Kəngərli, Baş Qorvənd kəndlərinin işsiz və işəxtaran sakinləri üçün peşə hazırlığı kurslarının təşkili işlərinə başlanıb. Qeyd edək ki, ötən ilin noyabr ayında bölgədə ilk əmək yarmarkası keçirilib və Füzuli şəhərində...

Bax səh. 3

**Tarixi ədalətsizliyin
ən böyük qurbanı -
Haiti**

Bax səh. 7

**Atəş
əmrini
kim verib?**

Bax səh. 6

Prezident İlham Əliyev Zəfər parkında...

Sentyabrın 27-də - Anım Günündə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakıda inşası davam etdirilən Zəfər parkında olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı parkın girişində xatirə daşının önünə gül dəstəsi qoydu.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın hərbi tarixinə qızıl hərflərlə yazılmış Vətən müharibəsinin başlamasından dörd il ötür. Xalqımız Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, Qarabağın azadlığı naminə canından keçmiş Vətən övladlarının xatirəsini ehtiramla yad edir. Bakının 8 Noyabr prospektində inşası davam edən Zəfər parkı da bu ehtiramın təəcəssümüdür.

Prezident İlham Əliyevin 2020-ci il dekabrın 3-də imzaladığı Sərəncamla inşası davam etdirilən layihəyə əsasən, torpaqlarımızın azad olunması uğrunda tarixi Qələbəyə gedən yolu, Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüşmüş əsgər və zabitlərimizin, bütün şəhidlərimizin xatirəsini yaşatmaq məqsədilə kompleksin ərazisində Zəfər muzeyi də yaradılır. Muzey kompleksində Vətən müharibəsi şəhidlərinin hər birinin adı həkk olunacaq, burada toplanacaq eksponatlar ərazilərimizin işğaldan azad olunması uğrunda mübarizə aparan əsgər və zabitlərimizin igidliyini, xalqımızın özmini bir daha nümayiş etdirəcək. Kompleks park ilə əhatə olunacaq.

Zəfərə 42 gün qalırdı...

2020-ci il sentyabrın 27-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin cəbhəboyu genişmiqyaslı təxribat törətməsinə cavab olaraq Azərbaycan Ordusu sonradan "Dəmir yumruq" adlandırılan əks-hücum əməliyyatına başladı. 44 gün davam edən Vətən müharibəsi təxminən otuzillik işğala son qoyulması və ərazi bütövlüyümüzün bərpası ilə nəticələndi. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə qazanılmış möhtəşəm Zəfər tariximizə qızıl hərflərlə yazıldı.

Vətən müharibəsinin 2-ci günü 28.09.2020

- BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşin təşəbbüsü ilə onunla Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev arasında videokonfrans formatında görüş olub. Prezident İlham Əliyev ötən gün Ermənistanın Azərbaycana qarşı törətdiyi hərbi təxribatla bağlı hadisələrin gedişinə dair məlumat verib. Qeyd edib ki, sentyabrın 27-də Ermənistan təmas xətti boyunca Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin mövqelərini və yaşayış məntəqələrini ağır artilleriyadan atəşə tutub və bunun nəticəsində mülki şəxslərimiz və hərbi qulluqçularımız həlak olublar. Azərbaycan tərəfi özünümüdafiə məqsədilə uğurlu əks-hücum əməliyyatları həyata keçirir.
- Müdafiə Nazirliyi Ermənistan ordusunun üç silah-sursat anbarının, onların texnikasının və 550-dən çox canlı qüvvəsinin məhv edildiyi barədə məlumat yayıb.
- Talış kəndi ətrafındakı ölverişli yüksəkliklər düşməndən təmizlənib, Ermənistan Ordusunun xeyli sayda canlı qüvvəsi məhv edilib.
- Ermənistan silahlı birləşmələrinin Tərtər Rayon Məhkəməsinin yerləşdiyi əraziyə artilleriya atəşi nəticəsində bir nəfər həlak olub, üç nəfər yaralanıb.
- Baş Prokurorluq düşmənin Tərtərdə əlillər və məcburi köçkünlər üçün tikilmiş binanı atəşə tutması nəticəsində iki nəfərin həlak olması və iki nəfərin yaralanması barədə məlumat yayıb.

3-cü gün... 29.09.2020

- Səhər saatlarında cəbhənin Füzuli-Cəbrayıl istiqamətində yerdəyişmə etmək istəyən düşmənin 1 tankı, 1 avtomobil texnikası və 10 nəfərədək şəxsi heyəti artilleriya zərbəsi ilə məhv edilib. Saat 07.00-08.00 radələrində cəbhənin Füzuli-Cəbrayıl istiqamətində Ermənistan qoşunlarının daha dörd tankı vurulub. Düşmənin Xocavənd rayonu ərazisində yerləşdirdiyi 3-cü "Martuni" motoratçı alayı darmadağın edilib.

- Almaniya Kansleri Angela Merkel Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə telefonla zəng edib. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Ermənistanın hərbi təxribatı ilə bağlı hadisələrin gələcək inkişafına görə məsuliyyət Ermənistanın siyasi və hərbi rəhbərliyinin üzərinə düşür, Azərbaycan Ordusu öz torpaqlarında vuruşur və

Ermənistan ordusu Azərbaycan torpaqlarında olmamalıdır.

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Rossiya-1" telekanalının "60 dəqiqə" proqramında Vətən müharibəsi ilə bağlı sualları cavablandırıb.

- Baş Prokurorluq düşmənin dinc əhalini atəşə tutması nəticəsində 12 mülki şəxsin həlak olması, 35 nəfərin xəsarət alması ilə bağlı məlumat yayıb.

4-cü gün... 30.09.2020

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ermənistanın hərbi təxribatı zamanı yaralanan və Müdafiə Nazirliyinin Mərkəzi Hərbi Klinik Hospitalında müalicə olunan hərbiçilərlə görüşüblər.

- Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel Prezident İlham Əliyevə telefonla zəng edib. Dövlətimizin başçısı Şarl Mişeli Ermənistanın Azərbaycana qarşı davam edən hərbi təxribatı ilə bağlı vəziyyət barədə məlumatlandırıb. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Azərbaycan Ordusu buna cavab olaraq əks-hücum əməliyyatları həyata keçirir.

- Müdafiə Nazirliyi Azərbaycan Ordusunun qətiyyətli əks-hücum əməliyyatını davam etdirdiyi barədə məlumat yayıb. Məlumatla görə, əks-hücum əməliyyatının başlandığı dörd gün ərzində düşmənin ümumilikdə, 2300-dən artıq canlı qüvvəsi məhv edilib. Bundan başqa, Ermənistan ordusunun 130-dək tank və digər zirehli texnikası, 200-dən artıq artilleriya, yaylım atəşli raket sistemləri, minaatan, 25-dən çox hava hücumundan müdafiə vasitələri, 6 komanda-idarəetmə və komanda-müşahidə məntəqəsi, 5 silah-sursat anbarı, 50-dən artıq tank əleyhinə vasitələr, 55-dən çox avtomobil texnikası məhv olunub. Təkcə sentyabrın 30-da Ermənistan ordusunun 8 ədəd "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi sıradan çıxarılıb.

- Azərbaycan Baş Prokurorluğunun məlumatına əsasən, düşmənin top atəşi nəticəsində Horadiz şəhərində bir mülki şəxs həlak olub, üç nəfər isə xəsarət alıb. Bununla da həlak olan mülki şəxslərin sayı 15-ə, xəsarət alanların sayı isə 49-a çatıb.

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Zəfər parkında olublar

27 Sentyabr - Anım Günü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Bakıda inşası davam etdirilən Zəfər parkında olublar.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin öz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Zəfər parkının girişində xatirə daşının önünə gül dəstələri düzülüb, qəhrəman Vətən övladları dərin hörmət və ehtiramla anılıb.

Kibertəhlükəsizliyə qarşı Bakı Bəyannaməsi...

Azərbaycan dünya ölkələrini kiberdiplomatiya platformasında birləşdirir

Son zamanlar bütün dünya ölkələrində, eləcə də Azərbaycanda elektron sistemlərə və informasiya məkanına, o cümlədən bu sistemin tərkib hissələri olan dövlət, özəl və qeyri-hökumət qurumlarının, fiziki şəxslərin sahib olduğu informasiya ehtiyatlarına və infrastrukturlarına, maddi və qeyri-maddi resurslara çoxşaxəli hücumlar genişlənməkdədir. Qloballaşmanın daha da dərinləşməsi, eləcə də rəqəmsal ticarətin və maliyyə-bank xidmətlərinin elektronlaşması bu təhdidləri daha da yüksəldir. Kiberterrorlar informasiya sistemlərinin işini pozmaqla yanaşı, insanların şəxsi həyatına təhlükə törədərək onlara maddi zərər vurulması ilə nəticələnir.

Eləcə də dünya miqyasında, o cümlədən Azərbaycanda fəaliyyət göstərən kiberdöhdüzların son vaxtlar elektron ticarət platformalarında, rəqəmsal biznesdə insanların aktivliyini nəzərə alaraq fişinq cəhdləri və “keylogger” proqramları vasitəsilə fərdi məlumatları ələ keçirərək onların kartlarına müdaxilələri artıb. Nüfuzlu biznes qurumları, bank və sığorta, reklam, turizm, sənaye və ticarət şirkətlərinin adlarından saxta yollarla fişinq edən bu dələduzların vətəndaşların kart məlumatlarına müdaxiləsi nəticəsində vəsaitlərini oğurlaması hallarının qarşısını almaq isə çətinləşir. Bu hallar kiberebəkənin cinayət sxemlərinin bir hissəsidir, gizli fəaliyyətlərin müxtəlif vasitələri meydana çıxır və hər dəfə yeni inandırıcı texnoloji alətlərdən istifadə olunur.

Bakıdan verilən mesajlar...

Məhz bu səbəblərdən kibertəhlükəsizliyin təmin olunması istər milli, istərsə də beynəlxalq səviyyədə ən başlıca məsələyə çevrilib və müntəzəkil vahid əlaqələndirilmiş fəaliyyət tələb edir. Kiberdiplomatiya üsulları da məhz bu istiqamətdə müxtəlif ölkələrin xüsusi rəhbər və texnologiyalar, təhlükəsizlik orqanları ilə yanaşı, bank, sığorta, e-ticarət, sosial media və digər qurumların daha sıx və fəal işləməsinə ehtiva edir. Bu baxımdan sentyabrın 25-də regionda ilk dəfə Azərbaycanda keçirilən Kiberdiplomatiya üzrə Beynəlxalq Konfransda verilən mesajlar bu istiqamətdə yeni yol xəritəsinin hazırlanması üçün fürsət hesab edilə bilər. Xüsusi Rəhbər və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəisi İlqar Musayevin də qeyd etdiyi kimi ölkəmizin bu konfransa ev sahibliyi etməsi Azərbaycanın global ələmdə informasiya təhlükəsizliyi və sürətlə inkişaf edən kiberdiplomatiya sahəsində nüfuzunun göstəricisidir.

Qlobal icmanın Bakı toplantısı zamanı verilən mesajlar dünya üçün təhdidlərin qarşısının alınmasında birgə mövqenin ortaya qoyulması və yeni həll yollarının irəli sürülməsi, kibersabitlik üçün tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsi və təcrübə mübadilələrinin bölüşdürülməsi, innovativ mexanizmlərin əlaqələndirilməsi baxımından bütün imkanları səfərbər etməyə zəmin yaradacaq.

Hər ildə 1 trilyon dollardan çox kiberzərər...

Ümumdünya İqtisadi Forumunun Qlobal Risklər Hesabatına əsasən, kibertəhlükələr bu gün dünyanın üzvləşdiyi risklər sırasında ilk yerlərdən birinə çevrilib. Bu isə ölkələrin və insanların məlumatlar bazasının ələ keçirilməsi ilə yanaşı, hədsiz də-

Kiberdiplomatiya ölkələr qarşısında hansı çağırışları qoyur?

İlk növbədə, kiber təhdidlərə qarşı mübarizə aparmaq üçün rəqəmsal infrastrukturun möhkəmləndirilməsi əsas şərtlərdən biridir. Bu, hədsiz dərəcədə böyük tədbirlər sistemini əhatə edir və rəqəmsal sahədə fərdlərin, şəxsi məlumatlarının qorunmasından tutmuş dövlətin konfedsial resursların informa-

rəcədə böyük maliyyə itkilərinin yaranmasına səbəb olmaqdadır.

Ümumdünya Kibertəhlükəsizlik Təşkilatının (GISEC) məlumatına əsasən, kibercinayətkarlıq global iqtisadiyyata hər il 1 trilyon dollardan çox ziyan vurur. Təkcə, 2024-cü ilin birinci yarısında beynəlxalq miqyasda kibercinayətkarlıq 30 faiz artıb və zərərlərin maddi dəyəri 100 milyonlarla dollara bərabərdir. Təhdidlərin artmasının səbəbləri arasında yeni texnologiyaların tətbiqi, zəif müdafiə üsulları və insan amili xüsusi yer alır. Hackerlər daha çox fərdi məlumatları, maliyyə məlumatlarını və dövlət sirlərini hədəfə alır.

siya təhlükəsizliyinin etibarlı mühafizəsi üçün güclü arxitekturanın yaradılması nəzərdə tutur. Bakı konfransında da bu məsələ xüsusi olaraq qabardıldı.

Digər çağırış sürətlə inkişaf edən texnologiyaların imkanlarından kibercinayətkarlıq üçün istifadə edən mühəndislərin yaratdığı risklərin adekvat qarşısının alınmasıdır. Bu, sosial media platformaları, bank, e-ticarət və digər rəqəmsal əməliyyatların bütün iştirakçılarının riskə davamlı yeni alətlər hazırlamaq məsuliyyətini ortaya qoyur.

Kiberdiplomatiya institutunun qarşısında dayanan ən mühüm məsələlərdən biri də peşəkar kadrların təminatıdır. Hazırda global mühitdə kibercinayətkarların dərin nüfuz etməsi müntəxəssislərin yetersizliyi ilə bağlıdır. İnsan resursları və potensialı, həmçinin gənc nəsil müntəxəssislərin yetişdirilməsi gələcəkdə kibertəhlükəsizliklə bağlı problemlərin həllində xüsusi rol oynaya bilər. Ona görə də, peşəkar IT müntəxəssislərinin yeni risk texnologiyaları üzrə inkişaf etmiş ölkələrdə təliminin artırılması da vacib şərtir.

QUAD ölkələri və Türkiyənin yeni planları...

Hazırda dünya ölkələrinin böyük əksəriyyəti öz strateji təhlükəsizlik arxitekturasını möhkəmləndirmək üçün yeni hüquqi çərçivələr hazırlayır ki, bu da kiberdiplomatiyanın hədəf prinsiplərinə daxildir. Bir müddət əvvəl Dördtərəfli Təhlükəsizlik Dialoqu (QUAD) ölkələri - ABŞ, Hindistan, Yaponiya və Avstraliya ümumi kibertəhlükələrə mübarizə sahəsində əməkdaşlığı gücləndirmək, qarşılıqlı fəaliyyətə əsaslanan rəqəmsal mühafizə sistemi qurmaq barədə razılaşma əldə edib. Kiberməkanda təhlükəsizlik vəziyyətinin pisləşməsi şəraitində QUAD ölkələri dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən subyektlərdən, kibercinayətkarlardan və digər qeyri - dövlət zərərli subyektlərdən gələn ümumi təhdidlərə qarşı çıxmaq üçün kibertəhlükəsizlik sahəsində tərəfdaşlığı gücləndirmək niyyətini bəyan

edib. Avropa regionunda da bu formata uyğun yeni əməkdaşlıq sxemləri hazırlanmaqdadır. Aİ ölkələri də kibermühitdə artan təhdidlər haqqında daha geniş məlumat mübadiləsi yolu ilə kollektiv şəbəkə müdafiəsini gücləndirmək və texniki imkanları inkişaf etdirmək üçün birgə konkret addımlar atmağı düşünür.

Qardaş Türkiyə hökuməti isə ölkənin milli informasiya sisteminin mühafizə səmərəliliyini daha da möhkəmləndirmək üçün kibertəhlükəsizlik üzrə yeni nəzirlər yaratmaq niyyətini elan edib. Bununla bağlı qanun layihəsi oktyabr ayında Türkiyə Böyük Millət Məclisində (TBMM) müzakirəyə çıxarılaçaq. Birbaşa Prezident Administrasiyasına təbə olacağı nəzərdə tutulan nəzirlər bütün rəqəmsal sektorlara nəzarət edəcək.

Azərbaycanın strateji baxışı...

Azərbaycanın informasiya məkanının müasir təhdidlərdən qorunması milli təhlükəsizliyin əsas istiqamətlərindəndir. Ölkəmizdə kiber təhlükəsizliyə nəzarəti həyata keçirən Xüsusi Rəhbər və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti davamlı olaraq dövlət qurumlarının informasiya təhlükəsizliyinin təmini üçün birgə tədbirlər görür. Hər il “AzstateNet” dövlət şəbəkəsində yeni nəsil mühafizə avadanlıqları vasitəsilə zərərverici virus mərkəzləşdirilmiş antivirus sistemi vasitəsi ilə bloklanır, eləcə də virus tərkibli sənədlər xüsusi “Sandbox” mühafizə sistemləri vasitəsilə aşkarlanaraq dövlət qurumlarına göndərilməsinin qarşısı alınır. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, ölkəmiz kibernetik infrastrukturunun mübarizələrə hazırlıq səviyyəsini daha da artırmaq üçün dünya birliyi ilə sıx təmasları dəqiqləşdirməyə yönələn əlavə tədbirlər planlaşdırır, kiberdiplomatiya aləminin üzvü kimi səylərini artırmağa çalışır.

Beləliklə, Bakı konfransı bir daha təsdiqlədi ki, dünya ölkələri kibernetik təhlükələrə yeni hüquqi çərçivələrin hazırlanması və potensialların artırılması istiqamətində öz diplomatik səylərini və təşəbbüslərini birləşdirməkdə qərarlıdır. Kiberdiplomatiya konfransında qəbul edilən Bakı Bəyannaməsi isə kibertəhlükəsizlik və kiberdiplomatiya sahəsində daha əhatəli və səmərəli yanaşmanın inkişafına, yeni strateji planların hazırlanmasına töhfə verəcək.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Daha yüksək proqnoz...

Avropa Bankı iqtisadi göstəricilərimizi yaxşılaşdırıb

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB) 2024-cü ildə Azərbaycanın iqtisadi artım ilə bağlı proqnozunu yeniləyərək may ayındakı 3,1 faizdən 3,8 faizə yüksəldib. Bank 2024-cü ilin yanvar-avqust aylarında ölkəmizdə inkişaf sənədlərinin yaxşılaşmasını nəzərə alaraq yeni iqtisadi artım proqnozunu müəyyən edib. Qeyd edək ki, cari ilin ötən 8 ayı ərzində ölkəmizdə iqtisadi artım tempi 4 faiz təşkil edib, qeyri-neft sektoru üzrə əlavə dəyər isə 7 faizdən çox olub. İlin sonunda ümumi daxili məhsulun 4-5 faiz intervalında olacağı ehtimal edilir ki, bu da iqtisadi artımın bir qədər də sürətlənməsinə dəlalət edir.

Maliyyə sabitliyi dayanıqlıdır

AYİB-in açıqlamasında qeyd edilir ki, güclü dövlət investisiyaları və əhalinin real gəlirlərinin artması 2024-cü ilin birinci yarısında Azərbaycanın qeyri-neft ÜDM-nin davamlı artımını dəstəkləyib, neft-qaz sektoru isə Avropa bazarında tələbatın artmasından faydalanıb. Kreditləşmənin artımı daha da sürətlənərək 20 faizi ötürüb, həm korporativ, həm də perakəndə kreditləşmə yaxşı nəticələr göstərmişdir. Sermayələrin davamlı artımı və maliyyə axınları hesabında iqtisadiyyatda əlavə dəyərin həcmi böyüməsi istisna olunmur. Qeyd edilir ki, dünya bazarlarında yanacaq və enerji xammallarının ucuzlaşması karbohidrogen ixracatçısı olan Azərbaycanın suveren gəlirlərinə hissolunacaq təsirlər etmir və ölkənin tədriji balans göstəriciləri dayanıqlı və qənaətbəxşdir, ölkənin profitli maliyyə göstəriciləri maliyyə sabitliyinin möhkəmlənməsi təsdiqi edir.

Beləliklə, Avropa Bankı mövcud artım sənədlərinə əsaslanaraq Azərbaycanda cari ilin inkişaf proqnozlarını yaxşılaşdırmağa qərar verib. Bank növbəti ilə dair proqnozunu sabit saxlayaraq artım tempini

2,7-2,8 faiz civarında müəyyənəndirib. Bununla yanaşı, ilin sonlarında və ya növbəti ilin əvvəllərində Avropa Bankının global iqtisadiyyata dair yeni proqnoz hesabatının dərc edilməsi nəzərdə tutulur ki, bu zaman Azərbaycanla bağlı yenilənmiş göstəricilərin açıqlanacağı istisna olunmur.

2,7-2,8 faiz civarında müəyyənəndirib. Bununla yanaşı, ilin sonlarında və ya növbəti ilin əvvəllərində Avropa Bankının global iqtisadiyyata dair yeni proqnoz hesabatının dərc edilməsi nəzərdə tutulur ki, bu zaman Azərbaycanla bağlı yenilənmiş göstəricilərin açıqlanacağı istisna olunmur.

Beynəlxalq institutlar da AYİB-in proqnozlarını təsdiqləyir

Hazırda Azərbaycanda ÜDM-in 4,2 faizlik artım tempi dünya üzrə ümumi iqtisadi artım göstəricisindən (3,2-3,5 faiz) yüksəkdir. Bu faktor da ölkəmizdə iqtisadi inkişafı təmin edən mənbələrin daya-

nıqlılığını və növbəti dövrlər üçün əlavə potensialların səfərbər olunmasına imkan veriyini sübut edir. Bu tempin ilin sonuna qədər davam edəcəyi və əlverişli da qeyri-neft ÜDM-nin orta artımının 7-8 faiz təşkil edəcəyi fonunda sabit artım dinamikasının 4-5 faiz nisbətində olacağı gözlənilir. Bunu dünyanın ən aparıcı maliyyə qurumlarının, o cümlədən Dünya Bankı (DB), Beynəlxalq Valyuta Fondu, Asiya İnkişaf Bankı (AIB), eləcə də reyting agentliklərindən “Fitch Group”, “Moody’s Ratings” Azərbaycanın yaxın

2-3 illik inkişaf proqnozlarını 3-4 faiz civarında ehtimal edən hesabatlar

dərc edib. Azərbaycan hökumətinin yaxın 3 illik sosial-iqtisadi inkişaf proqnozları ilə beynəlxalq iqtisadi təşkilatların artım gözləntiləri üst-üstə düşür. Hökumətin proqnozlarına əsasən, 2024-cü ildə ÜDM-in real ifadədə 2,4 faiz artaraq 118,4 milyard 2,4 faiz, 2025-ci ildə 2,9 faiz, 2026-cı ildə 2,7 faiz, 2027-ci ildə isə 3,6 faiz təşkil edəcək. Qeyri-neft ÜDM-i isə 2024-cü ildə 4,6 faiz, 2025-ci ildə 2,7 faiz, 2026-cı ildə 4,9 faiz, 2027-ci ildə isə 5 faizə bərabər olacaq.

Avropa Bankının “yaşıl inkişaf” planları...

rə malik olması öz əksini tapıb. Eləcə də Bankın dəstəyi ilə Niderlandın tanınmış “Advision” şirkəti tərəfindən hidrogen potensialının qiymətləndirilməsi hesabında Azərbaycan “yaşıl” gələcəyə keçid üzrə əlverişli mühitə malik ölkə kimi seçiyəndirilir.

AYİB Azərbaycan hökuməti ilə gələcək əməkdaşlıqda “yaşıl enerji”yə xüsusi önəm verəcəyini də xatırladı. Bankın maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən Qobustan Güneş Elektrik Stansiyası ilə yanaşı, digər energetika müəssisələrinin yaradılmasında maliyyə tərəfdaşlığının davam etdiriləcəyi istisna edilmir. Bank 2027-ci ilədək 8 külək və Güneş elektrik stansiyasının istismara hazırlanmasına kreditlər ayırmaqla bağlı Bakı ilə razılaşmış. Həmçinin “Xəzər-Qara dəniz-Avropa” dəhlizinin yaradılmasında maliyyə təchizatçı olmaq niyyətini ifadə edib.

Qeyd edək ki, Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının 2024-cü ilin ötən 8 ayı ərzində Azərbaycandakı aktiv portfelinin həcmi 1 milyard dollara yaxındır. Ölkəmizdə 30-a yaxın layihənin icrasında iştirak edən bank portfelin təxminən 90 faizini dayanıqlı infrastrukturaya yatırımlara yönəldir. Sermayələrin qalanı sənaye, ticarət və aqrar biznes investisiyaları, maliyyə qurumlarına yönəlməmiş vəsaitlərdir. Ümumilikdə, AYİB indiyədək Azərbaycana 190 layihə çərçivəsində 3,7 milyard avro həcmində investisiya yatıraraq. Ümumi investisiyaların 25 faizindən çoxu özəl sektorun payına düşür. Bank iqtisadi şəxələndirmənin təşviqi, kiçik və orta biznesin inkişafının dəstəklənməsi və s. sahələrdə investisiyaların davam etdirilməsinə dəstək verəcək.

E.CƏFƏRLİ

**Ləyaqətli mübarizəyə
görə cəza və yaxud tarix
ədalətsizliyin ən böyük
qurbanı – Haiti**

Haiti Respublikası Amerika qitəsində Karib dənizində yerləşən bir ada dövlətidir. Kubanın şərqində yerləşən Hispanyola adasını Dominikan Respublikası ilə paylaşır və adanın qərb

Özünü saxta demokratiya libasına bürüyən Yelisey Sarayı istisnasız olaraq təbiiyindəki bütün müstəmləkələrində istismarın ən qəddar vasitələrindən əl atıb. Zaman-zaman rəsmi Parisin siyasi qərarları əsasında Əlcəzairdə, Ruandada soyqırımları törədilib, Martinikada saxta referendumlarla yerli xalqın azadlıq mübarizəsi boğulub. Bu gün eyni sənədlər Yeni Kaledoniyaada bədnam "konstitusiyası islahatları" adı altında davam etdirilir. Siyahı çox uzundur. Haiti də istisnaqlı təşkil etmir. Ağır fədsələr ölkənin inkişafına, xalqın sosial durumuna mənfəət təyin göstörür. Prezident E.Löblan Fis qeyd edib ki, Haitidə təhlükəsizliyin dərhal bərpası və böyük humanitar ehtiyaclarla cavab verilməsi səylərinə həmişəkindən daha çox diqqət yetirildiyi bugünkü kontekstdə AS-

borlik uğrunda mübarizə və sülhün qorunması olan Birleşmiş Millətlər Təşkilatının, xüsusilə müstəmləkəçiliyin qurbanı olan ölkələr və keçmiş müstəmləkəçi dövlətlər arasında dialoqun asanlaşdırılması üçün müvafiq mexanizmlərin yaradılmasında öz rolunu oynayacağına qəti şəkildə əminidir", - deyən prezident E.İblan Fis ölkəsinin təbii resurslarını Fransa tərəfindən talanmasına son qoyulacağına inandığını bildirib. Diqqətə çatdırılıb ki, Baş Assambleyanın bu 79-cu sessiyasında Haiti, sadəcə, təzminat tələb etmir, həm də prinsipial ədalət məsələsini ortaya qoyur".

Haiti Fransadan layiqli təzminat və prinsipial ədalət tələb edir

Böyük və ya kiçik, varlı, yaxud zəif olmasından asılı olmayaraq, hər bir xalqın, hər bir cəmiyyətin gələcəyi onun öz əlində olmalıdır. Fransa kimi böyük dövlətlər bu müstəsna hüquq onların elində almalıdırlar. Burada beynəlxalq birlik, o cümlədən BMT kimi təsisatlar da öz təsirlərini göstərməlidirlər. Beynəlxalq birliyi xütbə edən Haiti təmsilçisi “Qoy bu ümumi müzakirə sübhə, insan ləyaqətinə və davamlı inkişafa sarsılmaz sadıqlılıqımı bir daha təsdiqlədiyimizin olsun, çünki bu gün gərdəyimiz işlər gələcək əsrlər boyu rezonans doğuracaq. Dövrümüzün çağırışlarına necə cavab verə bildiyimizi tarix mühakimə edəcək. Biz birlikdə homroylik və əməkdaşlıq ruhunda hər bir xalqın geridə qalmadığı bir gələcək qura bilirik və qurmalıyıq”, - deyər vurğulayır.

Mübariz FEYİZLİ

Martinika Yelisey Sarayına yox deyir

Ada ölkəsinin fransızların gəlişi ilə başlayan qara günləri...

cudluğunu təmin etdikdən sonra heç vaxt yerli əhəlinin maraqlarından çıxış etməyib. Yelisey Sarayı burada da şümürmə və assimilyasiya siyasətini ən eynəcər formada həyata keçirir ki, bu da kəskin etirazlara səbəb olur.

Sümürmə siyasəti getdikcə daha eybəcər forma alır

Martinikanı məcbur edir ki, ticamaterik Fransası ilə həyata keçirərazilərlə iqtisadi əlaqələr saxladadada qiymətlərin hədsiz dərəmasına səbəb olur. Martinikadakı rət şəbəkələri etnik fransızlara duğundan onlar bu siyasətdən çoxlə edir, yerli əhali isə əziyyət çonbaşıq, Fransa hökumətinin Marırdığı subsidiyaların əksəriyyəti

buraya məqsədlı şəkildə köçürülmüş ağ-dorılı fransızlara verilir. Adanın yerli sakinlərinə qarşı diskriminasiya siyasəti həyata keçirilir və onlar iqtisadi yardım-dan məhrum qalırlar. Rəsmi Parisin yur-tduğuy siyasət adada ədalətsizliyi dərin-ləndirir və çox doğru olaraq sosial və iq-tisadi məzmunlu repressiya kimi dəyərləndirilir. Məsələn, zəhmət olmasın rəğməni, Fransa tərəfindən Martinikada kənd təsərrü-fatı sahəsində hələ də xlorekond istifadə edil-
Nöticədə, Martinikanın torpaqları uzun il-lərdir ki, zəhərlənməyə məruz qalıb və bir sıra orazilər yararsız hala gəlib. Qeyd edərk ki, Martinikada xərcəng göstəriciləri dünya üzrə ən yüksəkdir.

Fransanın dənizasırsı müs-
təmləkələrində olduğı kimi, öl
kənin daxilində də etirazlar ge-
nişlənir. Son vaxtlarda Yelisey
Sarayının kəskin siyasi böhran-
la üzləşdiyi hər kəsə bəllidir.
Hakim komandanı təmsil edən
“İntibah” partiyasının Avropa
Surası Parlament Assambleyası

na və Milli Assambleyaya seçkilərdə acınacaqlı məğlubiyyəyə uğramasından sonra bu böhran daha da dərinləşib. Seçkilərdən sonra yeni hökumətin qanunvericiliyə zidd qaydada formalaşdırılması parlament fraksiyaları tərəfindən ciddi təpkilərlə qarşılanıb. Həmin fraksiyalar, eləcə də bütün

Yerli sakinlər adada yaşamağın həddən artıq çətin olmasından şikayətlənirlər

Qeyd edilir ki, səhiyyə sektoru sentyabrın 26-da yeni tətillər planlaşdırıb. Mərkəzi İcraiyyə Şurasının sədri postkolorika iqtisadi sistemin sona çatdığını bildirərək, yerli istehsalat üstünlük verməyən vacibliyini vurğulayıb. Mərkəzi Həmkarlar İttifaqları səkinlərin qeyri-müəyyən müddətə tətil etməyə çağırıb.

Fransada RER-B sürücüləri tətıl edirlər

Dəmir Yolları Milli Şirkəti
(SNCF) təhlükəsizlik agentləri tərəfindən iş növbəsi bitmiş RER-B sürücüsü üzərində çox ciddi yoxlamaları aparması həmkarları ittifaqları və sürücülərin narazılığına səbəb olub. Qeyd edək ki, RER-B Paris metropoliteninin Şimal-Şərq və Cənub-Qərb oxu boyunca bir neçə istiqamətdə mərsutlu olan dəmir yolu xəttidir.

MÜBARİZ

